

3. Укидање Видовданског устава и завођење шестојануарске диктатуре (1929) Александра Карађорђевића

Унутрашња државна и политичка ситуација у земљи након доношења Видовданског устава се све више компликовала добијајући размере једне дубоке кризе која је тражила своје разрешење. Тај период је био испуњен честим министарским кризама и сукобима политичких партија а пре свега између владе и опозиције. У заоштреној унутрашњој државној ситуацији краљ Александар Карађорђевић је видео решење државних проблема у завођењу своје личне диктатуре. Тако је 6. јануара 1929. извршио државни удар, укинуо све политичке странке и издао прокламацију у којој је објавио суспензију Устава и распуштања последње изабране Народне скупштине. Суспендовањем Устава и распуштањем Скупштине, земља се нашла у вануставном стању или, како каже Лазо Костић, то је био нови период који може да се назове међууставни јер је у њему краљ пренео законодавну власт на себе и започео владавину по принципима апсолутистичке монархије. Овај државни удар је учврстио лични режим Александра Карађорђевића, што је потврђено Законом о краљевској власти и врховној државној управи, и то је била монархидиктатура коју је комунистичка пропаганда оценила као суровију диктатуру и од Мусолинијеве и, касније, Хитлерове. Распуштајући Скупштину краљ Александар је у маниру лукавог политичара и демагога објавио да између њега и народа не сме више да буде посредника, да преузима пуну политичку одговорност за судбину земље и постаје носилац целокупне власти у земљи. Јачање краљеве власти је још више учврстило унитаризам и централизам земље што је добило и своју формалну потврду у новом називу државе – Краљевина Југославија – који је утврђен доношењем Закона о називу и подели Краљевине на управна подручја. Овај период вануставне владавине је карактеристичан и по томе што су закони брзо мењани, политичка права нису уопште постојала и признавана, а суспендовањем независности чланова Главне контроле и Државног савета, управна власт је била ослобођена сваке контроле. Унитаристичко уређење земље је прерушено у привлачну идеју интегралног југословенства која је била по мери оних који су били југословенски настројени, док је подела земље на девет бановина имала да задовољи федералисте, мада се убрзо показало да то није задовољило ни једне ни друге. По поменутом Закону, ни подела земље на бановине (иако је била дело краља Александра) није ишла на руку Србији. Она је изведена према географском критеријуму, при чему су главне реке, односно речни сливови у тим подручјима били основ за формирање бановина.